

P.O.
Josep Vives

Santa Maria del Mont

Butlletí Mensual

Any V

Març de 1932

Núm. 47

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, i de Francesc Geli, C. Argenteria. Girona.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PERE VAYREDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

EN REVENIR EL BON TEMPS

Hem entrat ja a la Primavera; els efluvis de vida que espandeix la naturalesa reviviscent ens arriben com a precursors de les diades clares i assolellades. Es clar que ací dalt, ara com ara, solament la pressentim la Primavera. La vegetació encara es mostra encongida, i la temperatura roman encara ben baixa, però això què hi fa? A nosaltres el que ens interessa és saber, que a la nostra terra plana tot es belluga en el recobrament de l'activitat i de la vida, puix és d'aquesta vida que es nodreix el nostre Santuari. Gent de la plana, gent de les terres baixes de la Garrotxa són els qui acompleixen pietosos romiatges vers aquest tron alterós on regna la Verge Maria.

Durant l'estació dura i inclement de l'hivernada, és la sol·litud, la nostra única companya. Amb el bon temps vénen les voladuries de romeus a visitar i homenatjar la Celestial Senyora.

Aquest any voldríem dir a tots els devots que vindran, la gran tragèdia d'aquest i de tots els santuaris així desemparats, els quals després de modificada tan radicalment la situació econòmica de la clerecia a Espanya, corren el risc d'haver-se de tancar per manca de recursos que assegurin la seva custòdia i administració. I si això s'esdevé i perdura, ja estem veient com de

mica en mica es va enrunant aquest rústec casal de la Verge, sotmés a la furiosa inclemència dels elements desfermats.

Volem creure i esperar, però, que els devots que la nostra Madona té a tots els indrets d'aquestes comarques, no s'ho voldran pas deixar veure que la casa de la Mare de Déu resti abandonada. Entre tots, tants com són, bé hi poden ajudar a mantenir encès aquest fogar de vida espiritual, de pietat mariana que és el santuari de la Mare de Déu del Mont.

Com gosarien aixecar els ulls en l'aire, vers aquest punxa-gut cim, si aquest se'ls presentés, talment, com l'estàtica i freds silueta d'un far apagat?

Una qüestió filològica

El nostre bon amic i col·laborador Mossèn Llambert Font, fill d'aquesta Garrotxa, ha suscitat una qüestió filològica sobre la manera d'escriure el seu nom, que és precisament el del patró de la vila de Lladó.

Ens plau, per creure que interessarà molts dels nostres llegidors, reproduir les explicacions que pertocant a aquest assumpte dóna des d'*El Matí* el conegut filòleg català Emili Vallès.

Heu's ací els principals paràgrafs del seu article. Diu:

«El meu corresponsal d'aquesta vegada em retreu d'haver estampat al meu Diccionari la forma Lambert, quan la que ell coneix com a popular, i a ell aplicada, així com a molts altres garrotxins, és la de Llambert.

Ell té tota la raó, al meu parer, per bé que la forma per mi estampada tingui la seva justificació.

Reconec sense embuts que desconexia l'existència de la forma Llambert. A la Catalunya central, com a l'occidental i a la meridional no sé de ningú que porti aquest nom de fonts, per bé que ell hagi passat a cognom sota la forma Lambert, prou coneguda.

El fet que allà on existeix com a nom de fonts i on té un patronatge, com a la típica Lladó o Lledó, sigui pronunciat Llambert, em sembla que ens dóna la seva forma definitiva. El fet de la *ll* inicial no pot ésser més natural dins la nostra llengua. Ens

apareix dins els noms patronímics Lluís, Llorenç, Lleonard, Llätzer, Llucià, Llibori, Llúcia i alguns altres, com a reflex de la *l* inicial llatina. Es el mateix cas d'evolució fonètica dels mots *lluna*, *lletra*, *lleu*, *lliura*, *llom*, *lloc*, *llevar*, *llim*, *llard*, etc., i del nom del nostre immortal polígraf que els castellans anomenen *Lulio* (com diuen *luna*, *letra*, *leve*, *libra*, *lomo*, *lauro*, etc.), i que nosaltres anomenem Lull. La majoria d'aquells noms patronímics han esdevingut cognoms sense cap alteració.

Aqueixa palatització de la *l* inicial llatina no s'ha produït és cert, a tots els noms patronímics, alguns dels quals s'han mantingut dins la categoria de noms erudits, potser per no haver esdevingut populars. Així tenim Leandre, Laureà, Laura, Leocàdia, etc. D'altres no s'han fixat prou bé. Així trobem Libori, però a les terres on el nom és més popular és conegut per Llibori; havem vist sovint el mot Longí, usat generalment pels pocs que duen el nom del famós soldat romà del Gòlgota, però a la nostra literatura antiga trobem constantment Llongí, i així l'escriu un il·lustre escriptor de terra castellana que el porta quan signa en català. En confirmació, no caldria sino repassar els diversos textos catalans que narren la Passió del Senyor, entre els quals n'hi ha de tan finament literaris com el de Sor Villena, i allà trobarem estampat el nom de Llongí.

Digressions a part, quan el fet viu concorda com en aquest cas amb els fets generals d'evolució fonètica, no cal sinó retre's sense reserves, car això és retre's a l'evidència.

Al nostre cas, segons investigacions que em diuen fetes als antics monestirs benedictins de Lladó i Besalú, i a altres arxius de la Garrotxa, domina la grafia Llambert. És evident que els pocs casos de Lambert no fan cap força, car bé podria ésser qüestió d'una grafia d'avior llatina que no tradueix exactament l'evolució soferta pel so inicial. La tradició secular, ve doncs encara, en ajut del fet viu oral.

No temi ja més el bon amic de Mn. Llambert, que aquest ha tingut l'amabilitat d'encarar-me, que els barcelonins pretenguem imposar la nostra de la metròpoli estant. L'esforç dels barcelonins per a endagar el llenguatge no està format de dèries inconfessa-

bles, sinó en gran part de les aportacions de la vida i sanitàosa tradició rural, que en bona hora ens és vinguda.

Mn. Llambert i el seu amic arxivista poden tenir la seguretat que la forma Lambert serà degudament substituïda a les vinents edicions del meu Diccionari. I a ells retré sempre les gràcies de l'aclariment que graciosament m'han fet, tot demanant als catalans no garrotxins d'enregistrar la forma que crec francament preferible.

MARE DE DÉU DEL MONT (Excursió)

El bon temps...

que es fa esperar, —deia un diari local, referint-se a la nostra excursió del dia 21 del passat febrer, —però encara el divendres d'aquella setmana no podíem creure aquelles paraules. A la fi, el dissabte va aclarir-se i el diumenge a la matinada un auto amb 20 consocis, prenia la sortida de la ciutat amb un *sostre* estelat, on una lluna clara papallonejava a estones amb quatre núvols innocentots

Aquell pont escanyolit...

va fer-nos la *santíssima*, va encallar-nos l'auto i no hi hagué més remei que cobrir a peu els tres quilòmetres que ens distanciaven de Beuda, on arribàrem quan ja el porc *cantava*.

Una caiguda aparatosa...

d'en Costa a la plaça de Beuda, va inaugurar el *cicle* de caigudes que estigueren a l'ordre del dia en aquesta excursió. Sortien els veïns de missa quan començàrem l'ascensió vers Roca-Pastora on arribàrem després de vèncer una pujada inacabable, i d'haver surmontat un castellet alarb, *enfilat* damunt d'unes roques agudes com la punta d'un filaberquí.

Font de la roca...

va brindar-nos l'aigua fredíssima, per a l'esmorzar i una vegada refets de *combustible*, vorejant els cingles on es conta que temps ha els monjos hi guardaven els ramats, arribàrem al Monestir enrunat, Parròquia de Sous.

Avui encara...

poden delimitar-se els diferents cossos d'edifici que constituïen aquell Monestir, ja que bona part de les parets mestres resten en peu; als claustres una sola i bella arcada, amb capitell, desafia l'obra destructora del temps; damunt l'església que estava tancada hi *rumbeja* encara la campana. Aquelles runes austeres, ens apagarueren amortallades de bella capa de neu.

Un cop de coll més...

i guiats per les creus i sagetes roges, els uns pel camí abrupte del davant, els altres pel camí més planer del darrera totalment cobert de neu que en alguns llocs arribava a mitja cama, vàrem a la fi, encalçar el Santuari de la Mare de Déu del Mont.

Llàstima de calitja...

que desdibuixava el paisatge. En la part pirenenca una mica més clara, s'albiraven les muntanyes completament blanques, i més ençà l'asprositat de Bassegoda semblava estar a un tirat de pedra. Les puntes de Puig Neulós tenyides de blanc sobresortien de la calitja que desenfocava l'Empordà i el Golf de Roses. A la part de Girona apareixia Beuda als peus de la muntanya i Besalú un xic més lluny, unides per la carretera llustrosa, el Rocacorba fosc i al seu peu Banyoles ran l'estany platejat. Amb bona voluntat s'*endevinaven* també les crestes punxagudes del Montseny. Un cel blau, bon sol i neu a les muntanyes completaven el paisatge; llàstima de calitja que va enterbolir-nos la vista esplèndida que en dies clars es frueix des d'aquet bell mirador de la Garrotxa

L'amabilitat del...

Capellà-Custodi va explicar-nos tot un *gavadal* de coses ben interessants. Una vegada oïda i assistida la missa dins l'església del Santuari, que guarda algun retaule ben remarcable, i després d'unes fotos obtingudes damunt d'unes roques *batejades* pomposamet MONTSERRAT, la galeria asolellada i els menjadors hospitalaris del Santuari, foren materialment assaltats, era l'hora de dinar! tothom va fer un bon paper a taula i com a just corolari la majordona tingué la gentilesa de fer-nos aquell cafè que fou paladejat entre el fum i les converses de sobretaula.

L'ombra de...

Mossèn Cinto, allà en aquella cambra n.º 14, va ésser bellament recordada pel simpàtic capellà del Santuari. Aquella cadira, aquell llit i aquella finestra de cara al Pireneu, bé mereixen la festa, la placa commemorativa i l'homenatge de què ens parlava el bon capellà-custodi. Després de signar a l'album i de despedir nos dels amables mantenedors d'aquell Santuari, bo i regraciant-los les atencions rebudes, haguérem d'iniciar la davallada.

Baixant, tots els sants...

ajuden. Per camins dreturers, vàrem *despenjar-nos* d'aquells cims els pendants dels quals ens obligaren a forçar la marxa; una darrera ullada al Monestir enrunat; unes darreres plaques i més tard ja el castellet alarb tornava a *gallejar* de la seva alçària.

P. COSTA

Del *Butlletí del Grup Excursionista i Esportiu Gironí*

:: NOTICIARI ::

No podem pas deixar de fer esment del traspàs del gran poeta, periodista i patriota Mossèn Jaume Collell, canonge de la Seu Vigatana. Ha mort santament als 86 anys d'edat amb un cor jove com si tot just en tingués vint.

La seva tasca dintre el moviment renaixentista català i dintre la vida religiosa nostrada ha estat intensa i copiosa; no n'hem pas de fer ací una recensió detallada, puix ja ens han avençat en això les publicacions d'una periodicitat més freqüent.

Retem-li, però, en aquesta hora un homenatge especial com a sacerdot eminent, com a català representatiu i com amic i guidor del gran poeta de Catalunya Mossèn Verdager.

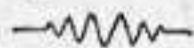
Déu el tingui en sa santa glòria a fruit de la benaurança que és d'esperar li hauran guanyat les seves cristianes virtuts.

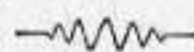
Ja ha estat lliurada a Mons. Carsalade, bisbe de Perpinyà, la vella campana de tocar a missa, del santuari del Tura d'Olot.

L'alegria del vell prelat fou tanta en veure que Déu li deixava presenciar el retorn d'aquest sagrat objecte a l'antic cenobi del Canigó, que en un gran gest de generositat va voler correspondre al sacrifici del santuari del Tura ofrenant a aquest el calze de

la seva missa nova el qual és una magnífica peça d'orfebreria. Coincidint amb el trasllat de la campana al monestir de Sant Martí del Canigó, es farà un aplec popular al qual concorreran molts olotins, i molta gent d'aquestes comarques.

Patrocinada per la Federació d'entitats excursionistes de Catalunya s'està projectant una diada d'homenatge al gran poeta Mossèn Verdaguer, cantor del Canigó, la qual es celebrarà al nostre Santuari en memòria del sojorn que hi feu Mossèn Cinto quan tenia en gestació aquell meravellós poema pairal.

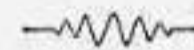

Han estat molt llegits i comentats els articles que el nostre col·laborador Dr. Bolós ha publicat en aquestes planes sobre les cartes d'orientació. Sabem que hi ha alguna entitat excursionista que té intent de patrocinar la confecció d'alguna d'aquestes cartes.

El *Butlletí* del Grup Excursionista i Esportiu Gironí ha reproduït el primer dels dits articles amb la següent introducció:

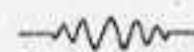
«*Els nostres cimats i les cartes d'orientació.*—Amb aquest títol, el nostre bon amic Carles de Bolós, periodista benemèrit i excursionista incansable, ha publicat al *Butlletí* mensual «Santa Maria del Mont» corresponent al passat mes de gener, un bell article propugnant per la instal·lació a les nostres muntanyes de les cartes o mapes d'orientació, semblantment a com ho ha fet a França el «Touring Club» i altres entitats. En recollir aquesta iniciativa a les pàgines del nostre *Butlletí*, ho fem amb l'esperança que obtindrà de tots els socis la més franca acollida, precursora d'una realitat immediata.»

També tenim fundades esperances que serà un fet la instal·lació d'una de les dites cartes d'orientació al nostre Santuari, puix ens consta que elements addictes a ell per això treballen.

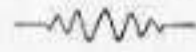
Aquest any, els mesos de febrer i març han estat durs i inclements més que mai. La neu ens ha visitat repetides vegades, i les pluges i els vents han amenitzat gairebé continuadament la nostra existència.

El que és mal per un cantó és bo per l'altre, puix aquest temps és el que ens ha permès recollir reserves d'aigua per quan vingui l'estiu.

Aprofitant les dues festes dels dies 19 i 20, una colla composta dels socis del Grup Excursionista i Esportiu Gironí, Martí, Gallostra, Perpinyà, Cases, Colls, Feliu i Albertí feren una travessia per la nostra Garrotxa amb el següent itinerari: Dia 19. Oix, Grau

de les Escales, Talaixà, Salt de la Núvia, i Sant Aniol (Molí).
Dia 20. Les Canals, Font del Sant, Creu de Principi, Cim de Bas-
sagoda, Pla dels Emigrans i Albanyà.

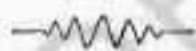

El dia de Pasqua ocorregué un desgraciat accident a un excursionista que efectuava, junt amb altres companys seus, una excursió pel Pireneu Català, el qual accident li ocasionà la mort.

En ésser vora el cim del Gra de Fajol, el jove de 18 anys, Fèlix Font i Taques, de Barcelona, tingué la desgràcia de relliscar a causa de l'estat del gel en què es trobava la muntanya, i caigué rodolant muntanya avall fins que fou després al buit des d'una alçada considerable.

En donar-se comte del desgraciat accident, els seus companys donaren l'avís al poble de Setcases, per a organitzar una caravana de salvament.

Alguns veïns amb al seu digníssim senyor Rector, no planyeren esforços per a organitzar el salvament, però arribats al lloc on es trobava el dissortat jove pogueren constatar que aquest era ja cadàver. Transportat al poble ja esmentat, se li donà sepultura després d'efectuats els tràmits pertinents.

L'aplec de les Caramelles al nostre Santuari ha estat un ver-
tader esclat de devoció a la Regina d'aquests cimals. Era bo de
veure com de bon matí corrues de devots s'enfilaven costa amunt
amb delit i joia: els de la part de Beuda, Maià i Lligordà per a
buidar part de la minestra als pedrissos de la font de «Roca Pas-
tora»; els de Segaró i S. Martí Saserra paraven uns moments a la
font de Falgàs i no per sed sinó per servir la consuetud ja que
l'aigua era glaçada... Els de Llorona i Albanyà com encisats con-
templant llarga estona el deliciós panoramà bo i apretant la ven-
truda botella des del «Pla del Vi».—Tots a l'una en sentir les
campanes que convidaven a l'Ofici feren via cap a l'església que
lluïa les gales de gran festa. Fou celebrant el Capellà Custodi
amb assistència al cor dels Rectors de Llorona, S. Martí Saserra
i Beuda. El cant de la «Missa d'Angelis» fou molt ajustat gràcies
en bona part a posar-se Mn. Enric Conill a l'harmòni i a l'airo-
sa batuta del seu germà Mn. Joan que comandava un nodrit grup
de la Sellera que es dignà honorar la nostra festa. El dinar fou a
l'aire lliure de cara al nevat Canigó. Després a l'hora anunciada,
visita a la Mare de Déu i cant de la Salve. ¡Mercès pel vostre
concurs i a reveure!

Pensió CAMPÍ

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondista

GERONI CAMPÍ

Habitacions amb aigua corrent

Quartos de bany — Dutxes

Abonaments

Apats a 3, 4 i 5 ptes. (vi comprès)

Cèntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Casal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

GIL BLANCH

BESALÚ

(GIRONA)

VINUM MISSÆ

DE TOTA CONFIANÇA

VINS, LICORS I XAMPANYS

DE DIVERSES MARQUES

ESPECIALITAT EN

VINS DE L'EMPORDÀ

DIPÓSIT I VENDA DELS
PRODUCTES LITÚRGICS ROURA

PERE SOLÀ

ÓPTIC

RAMBLA LLIBERTAT

GIRONA

BINOCLES DE LES

MILLORS MARQUES

BAROMETRES, TER-

MÓMETRES, HIGRÓ-

METRES I ALTRES

APARELLS PER ALS

EXCURSIONISTES

OBRES DE

PERE VAYREDA

EL PRIORAT DE LLADÓ

I LES SEVES FILIALS

SANTA MARIA DEL MONT

(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)

ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre

Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALÚ (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telefon, 5